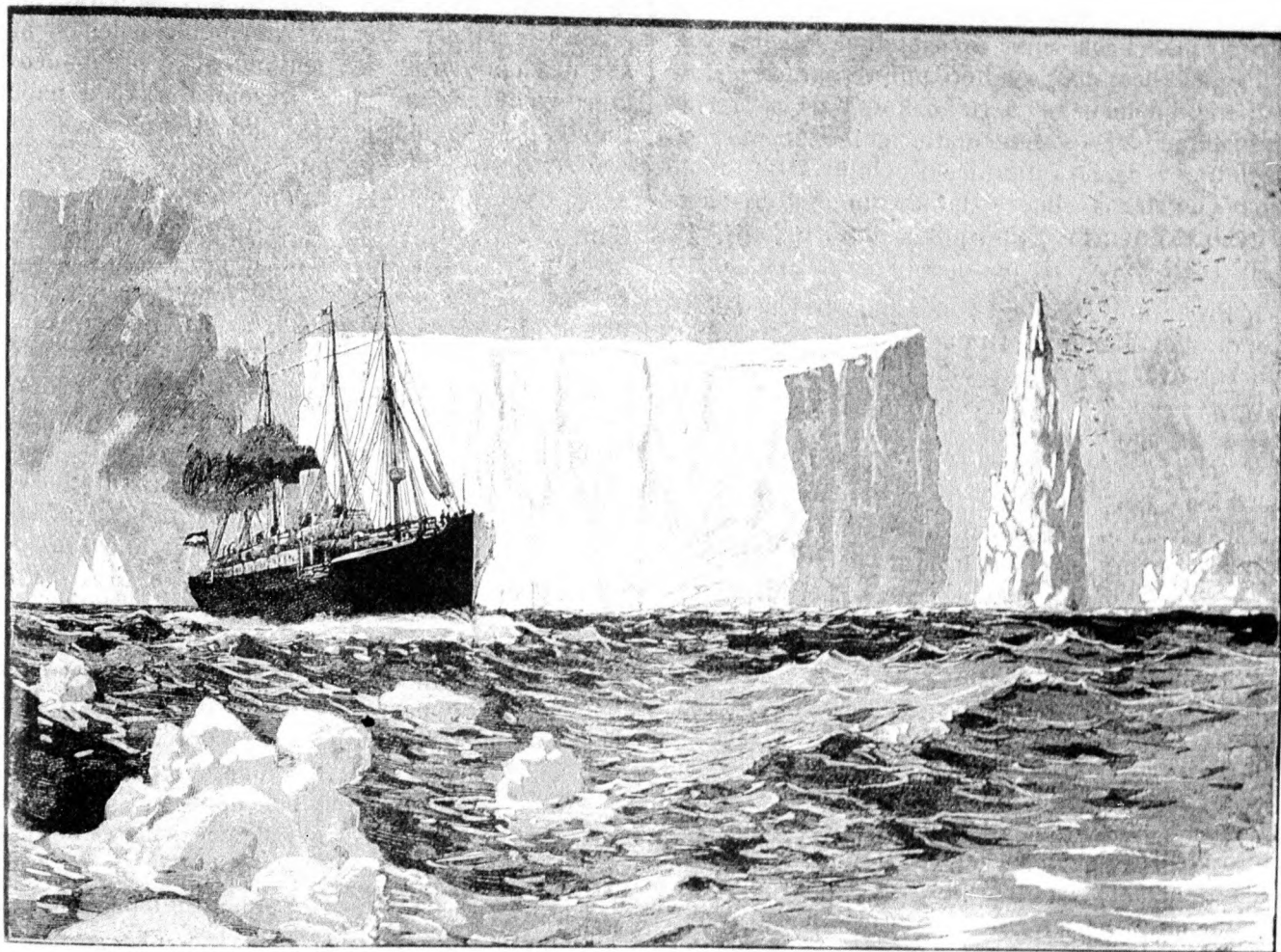

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo:</i> V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14. Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNÝÁNSZKY.	
Na pol roka	1 „ — „		
Na štvrt roka	— „ 50 „		
Jednotlivé číslo 3 kr.			

Ovocie pokoja.

Teraz žijeme zlatý vek svornej shody. Po kru-
 tých politických bojoch, v ktorých sa bojo-
 valo tou najostrejšou zbraňou; v ktorých sa viac
 iba osožné užitočné, ovocie, tak tedy ani u nás
 nemohly a ani nevystaly blahodarné následky to-
 hoto pokoja.

Plávajúce ľadové balvany.

nenapádaly politické presvedčenia, lež v ktorých
 bola do blata hádzaná aj privátna česť: nastúpil
 vymenovaním Kolomana Szélla dávno žiadany
 všeobecný pokoj. Jako vieme, pokoj donáša všade
 Odhliadnuc od dočasných zákonov, jako byly
 indemnita, predĺženie do konca roka pred 11-tymi
 rokmi s Rakúskom uzavretého vyrovnania, snem
 behom pomerne veľmi krátkeho času prijal vo-

janské predlohy o povolení rekrútov, taktiež prijal aj krajinský rozpočet na bežiaci rok. Pri pojednávaní krajinského rozpočtu sa precístiti mienky, tu sa dokázalo, či uzavretý pokoj má byť trváci, a či bol uzavretý len s dnes na zajtra. Kto s pozornosťou sprevádzal beh pojednávania rozpočtu, ten sa mohol presvedčiť o tom, že pokoj chce byť stály, trváci. Presvedčili nás o tom reči opozicionálnych rečníkov, ktoré boli plné uznania naproti terajšej vláde, vlastne naproti ňou poslašenému programu, lebo veď dosiaľ o skutkoch tak rečeno sotva môže byť reči.

V sneme sú teraz iba dve opozície. Asíce neodvislá a 48-ická strana a ľudová strana. Podstata týchto dvoch opozícií líši sa základne. Neodvislá strana stojí na základe neodvislosti od Rakúska, ľudová strana ale chce s Rakúskom i naďalej zotrvať v tom položení, jaké určuje 12-ty zákonný článok z roku 1867-ho, to jest, stojí na základe vyrovnania. Pod neodvislosťou, ktorú si žiada neodvislá strana, neslobodno myslieť, žeby táto strana chcela mať aj osobitného panovníka, nie, ona chce mať osobnú uniu, okrem tej ale viac nič spoločného s Rakúskom, žiada si tedy samostatné vojsko, samostatné colné územie, samostatné vedenie zahraničnej politiky. Dľa tohoto neodvislá strana chce s Rakúskom mať iba spoločného panovníka. Tento program vystavila ešte roku 1867-ho a na tomto stojí aj dnes.

Programm tento sa čo najostrejšie líši od programu liberálnej strany, ktorá chce i naďalej podržať sväzok s Rakúskom. Liberálna strana je tedy za spoločné vojsko, za spoločné colné územie a za spoločné vedenie zahraničnej politiky. Keď sa programy dvoch politických strán tak ostro líšia, jako sa líši program neodvislej strany od programu liberálnej, tam by mal byť vždy boj, boj čestný síce, ale pritom všetkom ostrý. V parlamente našom nateraz nevidíme ani medzi neodvislou a liberálnou stranou tak tuhých protiv, jaké by sa dali právom očakávať následkom veľkej rôznosti ich programov.

Neodvislá strana počas pojednávania rozpočtu prizvukovala síce, že Uhorsko môže byť blažené iba na samostatnom colnom území, tvrdenie svoje ale nebola vstave ničím dokázať. Proti tomuto tvrdeniu neodvislej strany ministerský predseda poukázal na ten obrovský pokrok, ktorý vlast naša spravila od r. 1867-ho v kupecko colnom sväzku s Rakúskom, čo museli uznať aj sami prívrženci neodvislej strany. Tá okolnosť, že ani sami neodvisliaci nemôžu oči zažmuríť pred napredovaním vlasti našej, že aj neodvisliaci musia vidieť, musia nahliadnuť, že sa v každom ohľade zmaňame, urobila boj jejích proti liberálnej vláde málomocným; okolnosť táto vyrvala im z ruky

každú ostrejšiu zbraň, ktorou by boli vstave ranit čaty liberálnej strany.

Takto bolo ale aj za predošlých vlád, a predsa vtedy, zvlášte pod Bánffym boli nápady neodvislej strany neslýchane ostré. Vtedy ale zbroji dodala zvláštneho ostria osobná nenávisť, jakou sa chovali neodvisliaci proti Bánffymu. Táto osobná zášť teraz úplne zmizla a tak neodvisliaci nemajú pôdy, nemajú základu, z ktorého by mohli a vedeli tuhší boj viesť. Pred heslom ministerského predsedu, ktoré jako vieme, zneje: zákon, pravda a právo, musí každý zložiť zbraň, a tak ju tedy složili aj neodvisliaci.

Čo sa týče ľudovej strany, tá, ponevác stojí na jednom a tom istom zásadnom základe, t. j. na základe vyrovnania z r. 1867-ho, nemala ani žiadnej podstaty k boju, k nápadom. Ľudová strana vlastne ani nemá program, na základe ktorého by mohla vládu napádať. Jedinou jej túhou je revisia cirkevno-politických zákonov a táto tuhá sa nespĺní, lebo niet potreby, aby sa cirkevno-politické zákony zmenily: zmenenie jejích si ale ani nežiada národ, lež len niekoľko prehnancov, ktorí vo všetkom vidia urazenie cirkve a náboženstva, čo sa nedeje dľa žiadosti kňazov.

Teraz vidíme, že jak osožný je pre krajinu pokoj a svornosť medzi parlamentárnymi stránkami. Činnosť snemu, ktorá bola úplne zaviazla, zase účinkuje riadne a snem vynáša pre krajinu osožné zákony. Z celého boja ale, ktorý tak strašlive zúrilo, o jednom sme sa presvedčili, že žiaľ Bohu osobná nenávisť často prevláda záujmy krajiny. Nová vláda povstala tiež len z liberálnej strany, z ktorej bola vzala svoj pôvod aj vláda Bánffyho; programm Széllovej vlády je ten samý, dľa ktorého spravoval záležitosti krajiny aj barón Bánffy; Széll tiež bude len dľa jestvujúcich zákonov riadiť krajinu, jako to robil aj barón Bánffy; a predsa jak veľký rozdiel vidíme medzi vtedy a teraz. Prevrat, blahonosný prevrat, ktorý teraz vidíme v našom sneme, zapríčinila iba jedna-jediná osoba, osoba Kolomana Szélla. Ale aj iné sme sa naučili z príhod poslednej doby, to totižto, že programm liberálnej strany a z jej lona pošlej vlády je dobrý, lebo keby nebol dobrý, pre krajinu v každom ohľade osožný, tak opozičné strany pri uzavrení pokoja by by žiadaly aj zmenenie programu, o čom ale nebolo ani reči.

Srdečne nás teší, že pokoj donáša tak blahodarné ovocie pre krajinu. Teší nás, že parlament riadne účinkuje. Dať by Pán Boh, aby terajší pokoj ničím nekalený čím dlhšie sa rozhostil v sneme, žeby tak účinkovanie jeho mohlo čím viac pre krajinu osožných zákonov vyniesť.

Slovo k rodákom.

Nesmejte sa, — my to nehovoríme na posmech, — ale tak to píše doslovne apoštol ľudársky v 95. čísle «Alkotmány»-u. Nepáčily sa mu slová skrz Ladislava Rátkay dňa 19-ho apríla v snemovni povedané a preto v rozhorčenosti svojej nasledovne dudre: «Týmto podobné nápady sú tým nerozumnejšie, lebo vláda Széllova nemá vôbec katolíckej známky a ani najmenej nepraje cirkvi ba ani neponúknul ľudovú stranu ministerskou torbou alebo fúsiou. A práve preto ani sa nemože honosiť dôverou katolíctva.» Nesmejte sa, bárs je to aj viac, ako smiešne, ale odpusťte im, lebo «nevedia čo činia.»

Nuž vláda Széllova nepožíva dôveru katolíctva! Nuž ktože sú teda tí katolíci v Uhorsku? Tých pár ľudárskych ablegátov a ich pár tisíc voličov mali by byť repräsentantmi katolíctva medzi nami? Takýto nesmysel ani tá najzpotvorenejšia blbosť tvrdiť nesmie. A predsa havkáči ľudárski si aj to dovoľia. Prečo? Preto že sami rozumne smýšľať nie sú vstave, a preto že všetkých za duševne obmedzených a hlúpych držia. Do očí bijúci nesmysel ich ošemetného tvrdenia je na bielom dni pred každým rozmýšľajúcim človekom. My tak vieme a s nami všetci rozvažní i štatistika, milliony katolíckych občanov s celou dušou, srdcom, dôverou, nádejou i úfnosťou pripojili sa k programu i o sobe Széllovej; tak vieme a s nami každý rozumný človek, že ministerským predsedom hlásaný liberalismus je najistejšou zárukou občianskej slobody i každej, — tedy i katolíckej — viere, a že kto sa proti tomuto ozve, ten zúmyslne nepravdu hlása. Presvedčme sa o pravdivosti tohoto nášho tvrdenia. — Čo je liberalismus? Sloboda citov, myslenia, pochopov v medziach pravdy a statočnosti, tedy v medziach zákona. Zovnútorne znamenia jeho sú čistá úprimnosť, otvorenosť a sloboda jedine sama sebou hraničená.

Nuž tedy — liberalismus požaduje úprimnosť i otvorenosť, a zavrhuje, odsudzuje každé pokrytstvo — na každom poli, na celej čiare ľudského života a jeho zjavov. Liberalismus nenesie okovy, on nenúti, lež dovoľuje. Liberalismus nepožaduje: «never» ale ani nenúti: «ver» také, čo verif nechceš. Liberalismus lepšie pozná, viac si váži zásady a veci sväté, ako bárs kto iný, nenúti ale nikoho, aby proti svojmu obmedzenému a nedokonalému pochopu a presvedčeniu hlásal, že to a to verí, čoho v skutočnosti si ani nevšíma, ba snáď i zatracuje.

A tu prichodíme na cirkevno-politické zákony. — Ludár «Greben» hovorí v «Kresfanovi», že «ony nie sú na pomoc, ale skôr na škodu pre našu krajinu.» V istom ohľade ľudár mohol by

mať i pravdu, asíce v tom, že náš ľud svojimi náboženskými apoštolmi-kňazmi nebol tak vyučovaný, osvietený a vedený, žeby pravdy náboženské poznal, a pevnú, nepodvratnú vieru si nadobudnul. V tom má istú pravdu lenže svoju vinnu na nevinného skladá.

«Hovoria — píše Greben, — že to pokrok osvety, slobodomyselnosti, no my ďakujeme za taký pokrok, ktorý dovoľuje človekovi byť i beznábožným.» — Kto takto hovorí je všetko, len nie nábožný, bo nežiada on, aby ľudstvo dušou, citom verilo, ale aby veriac-neveriac z nútenosti vieru bárs i falošne vyznávalo. Lebo čo môže štát svojou mocou: zákonom a prevádzaním jeho iné docieľiť, ako donútiť podriadeniu sa v zjavoch života. Nad presvedčením, citom, myslou a vnútornou skrúsenosťou štát čo zovnútorne, hmotná sila moci nemá. Kto predsa i v duševných veciach túto moc v prospech a službu svoju chce upútať, ten povrhne úprimnosťou, a hľadá nátlak, i neoprávnený a odsúdenia hodný nátlak.

Prišiel Bohsyn na svet a povedal «kráľovstvo moje nenie z tohoto sveta.» Podstúpil smrť — povedzme cestou politickou — mocou hlavy štátu. Učenie jeho zostalo. Kto ho hlásal? Mocnári? Štáty? Ovšem, že nie. Pár oduševnených apoštolov to robilo. Moc svetská — ak ich neprenasledovala, istotne ich nepodporovala. A učenie vífázilo. Prečo? Lebo malo oduševnených hlásateľov, ktorí bez zisku, bez podpory, bez platu z čistého presvedčenia hlásali ho, a založili cirkev. Presly doby, cirkev dosiahla moci a nadvlády: služebníci jej stali sa pánmi sveta.

Vývin ducha ľudského bol jednostranný: podriadil sa vo všetkom nadvláde cirkve. Cirkev nezneužila moc svoju, tým viac ale jej služebníci. Títo zabudli, že sú sluhovia tamtej — videli len, že oni sú — bárs len skrz ňu — pánmi sveta. Pán rozkazuje, pán otročí, keď pán zabudne, že on aj bratom je, aspoň bratom by mal byť. A tak istá časť sluhov cirkve zabudla, že je sluhom, a namyslela si, že je ona neobmedzeným pánom. Zabudla, že úkol jej má byť apoštolské vyučovanie sveta a utvrdzovanie ho vo viere, a namyslela si, že ona je len preto a na to, aby pohodlie a výsady stavu požívala, udržovanie cirkve ale od zovnútornej moci požadovať smela. Nuž to je veľiká chyba, ktorú keď ju nechcelo poznať kňazstvo, poznal celok občianstva: štát. Tento v poznaní svojich cieľov a svojho určenia v duchu pravej slobody zjavne osvedčil sa: ja sa do oboru iných mocností — okrem svojich — nemiešam. Viera a náboženstvo je majetok duchov, ten ja, kým sa trvanie môjmu neprotiví, uznávam, ale doň sa nemiešam. Zásada to správna a spravodlivá, a hľa tí, ktorí by ju požadovať mali, pozastavujú sa nad ňou. Prečo? Lebo vypovedala

im službu. Oni chceli mať ovocie, — prácu ale usilovali sa na iných zvaliť. Namiesto toho aby oni silou ducha, mocou viery hľadali prívržencov náboženstva, žiadajú, aby štát nútil občanov chtiac-nechtiac, s vierou i bez nej, prihlasovať sa k tej alebo onej cirkvi a byť objektom počtu a oddania.

Kto je dnes bez vierovyznania? Alebo ten kto nič neverí, alebo ten, kto hlboko verí, lež nechce sa dať pútať zovnútorňou formou. Nuž či tento alebo tamten viacej by bol zo stanoviska viery a náboženstva keby štát istotne neoprávnenou mocou nútil ho k tomu, aby sa k tomu alebo onomu vierovyznaniu prihlasoval? Viac pokrytstva by bolo ovšem, ale tým menej pravdy. A pravda je tá, že len tí kňazia broja proti cirkevno-politickým zákonom, ktorí dôchodky stavu radi majú, ale povinnosti svoje ohľadom vyučovania a utvrdzovania vo viere plniť nechcú.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Kráľ v Budapešti. Jeho veličenstvo príjde v sobotu do Budapešti, kde sa tento raz dlhší čas pobaví. Spolu s kráľom dorazí k nám aj gróf Goluchowski, spoločný minister zahraničia a tu bude úradovať do tých čias, pokiaľ sa kráľovský dvor tu bude zdržovať, taktiež aj veľvyslanci všetkých veľmocí príjdu do Budapešti, jak budú mať robotu s grófom Goluchovským. Táto novota je výdobytkom politiky baróna Bánffyho, ktorý všade usiloval sa záujmy a práva Uhorska brániť. Ostatne aj dualistickej forme našej monarchie zodpovedá to, že keď kráľ mešká v Uhorsku, tu majú úradovať všetky spoločné úrady.

Rozmnoženie zbraňnej moci. V povetří poletujú chýry, že naša zbraňná moc bude najbližšie značne rozmnožená. Dosiaľ sme mali 15 kórov, počet týchto bude zvýšený na 16, a tento 16-ty kór bude mať sídlo v Brne. Utvorenie nového kóru značí toľko, že počet spoločných regimentov bude rozmnožený asi o 10—12 regimentov, čo bude vyžadovať zase zvýšenie počtu rekrútov. Ďalej má byť značne rozmnožené delostrelectvo a vystrojené novými delami. Okrem toho reorganizované bude aj námorníctvo, popri čom bude aj počet válečných lodí rozmnožený. Ba poverá sa aj to, že terajšie mannlicherky majú byť tiež zamenené dokonalejšími flintami. Toto nové vystrojenie bude stáť vyše 100 millionov zlatých, ktoré budeme musieť behom pár rokov vynaložiť. Že tento chýr neni úplne bezzákladný, toho dôkazom je aj tá okolnosť, že pravdivosť jeho úradne nepodvracajú.

Spoločný minister zahraničia gróf Goluchowski meškal po tieto dni v Budapešti. Hovorí sa, že vyjednával s našou vládou ohľadom tých predlôh, ktoré budú

predložené tohoročným delegáciám. V istých kruhoch tvrdia, že sa radil s našou vládou aj v otázke, či by bolo pre rakúsko-uhorskú monarchiu prospešné, keby v Číne zaujala istý priestor a tam založila rakúsko-uhorskú kolóniu.

Katolícka autonómia. 27členový výbor prijal za predmet podrobného pojednávania 9členovým podvýborom vypracované štatúty, dľa ktorých sa má sriadiť katolícka autonómia. Tieto štatúty 29členový výbor začne pojednávať 2-ho mája.

Snem začne vo štvrtok pojednávať návrh zákona o súdení kúrie vo volebných záležitostiach. Po prijatí tohoto zákona bude snem pojednávať revíziu domácich štatút. Keď snem bude s týmto hotový, zakľúčený bude 3-tí cyklus a hneď na to otvorený štvrtý, v ktorom budú už platné nové zostrené štatúty.

Ugronovská strana sa už sriadila, spolu s Ugronom počíta 12 členov. Strana táto je tiež neodvislá, lenže nezaznáva spoločné ustanovizne, jako na pr. delegácie, kde sa pojednáva rozpočet a záležitosti spoločných ministerstiev. Kossuthova strana nechce brať účasť na delegáciach, lebo je to spoločná ustanovizeň, naproti tomu Ugronova strana pôjde aj do delegácií a aj tam bude zastávať záujmy Uhorska. Taktiež čulejšiu politiku chce prevádzať v každom ohľade a tým chce čím viac práv a čím viac samostatnosti vydoberť pre Uhorsko.

KRAJINSKÝ SNEM

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 19. apríla. Dnes sa najprv pojednávaly zprávy o stavaní štyroch vicinálnych železníc, medzi týmito nachádza sa stovanie železnice medzi Jablonicou a Brezovou, taktiež aj stovanie železnice od Žiliny po Rajec.

Keď snem bol hotový s pojednávaním týchto železníc, prešlo sa na pojednávanie rozpočtového zákona. Tento návrh zákona obsahuje v sebe to, že sa už prv odhlasované výdavky a príjmy poverujú terajšej vláde, čo znamená toľko, jako hlasovanie dôvery terajšej vláde. K rozpočtovému zákonu, po reči referenta *Neményiho*, hovoril prvý gróf Ján *Zichy*, ktorý v mene ľudovej strany vyhlasuje, že ponevác je odhlasovanie rozpočtového návrhu otázkou dôvery naproti vláde, on a jeho strana návrh neodhlasuje. Neodhlasuje preto, lebo ministerský predseda v svojom programme vyslovil sa proti revízii cirkevno-politických zákonov.

Frane *Kossuth* v mene svojej strany v krátkosti vyhlasuje, že žiadnej vláde stojacej na základe vyrovnania z r. 1867. splnomocnenie k finančnému spravovaniu krajiny neodhlasuje, lebo na základe toho vyrovnania nemožno vymôcť neodvislosť krajiny.

Ladislav *Rátkay* i z finančného stanoviska považuje rozpočet za nespoľahlivý. Ale zo svojej strany neodhlasuje návrh ani preto, lebo terajšia vláda pošla zo starej liberálnej strany a dosavád nevie preukázať žiadneho skutku v prospech vlasti.

Potom Gabriel Ugron poprvé, čo sedí v sneme, povedal veľkú reč, v ktorej porovnáva vývin Nemecka od r. 1871 s vývinom Uhorska od vyrovnania z r. 1867. prišiel k tomu, že Uhorsko zaostalo na každom poli a to pripisuje tomu, že Rakúsko svojimi pomerami hatí vývin Uhorska. Prizvukuje potrebu samostatného colného územia, lebo len tak sa pozdvihne priemysel a obchod. Je proti soštatneniu administrácie, ale aby administrácia bola dobrá, treba nových fčišpánov. Návrh neprijíma.

Ministerský predseda Széll považuje za správne, keď sa pri rozpočtovom zákone rozhodne otázka dôvery. Kritiku opposície drží za oprávnenú ale vláda od o moc kratšieho času spravuje záležitosti krajiny, než žeby mohla podať dostatočné skutky ku kritike. Ugron a Kossuth blásali, že krajina nerozkvitne na základe vyrovnania z r. 1867. Že sa krajina behom posledných 30 rokov nevyvíjala, na to ani neodpovedá ale pýta sa, že kto by chcel zameniť položenie Uhorska pred r. 1867 s terajším jeho položením. Rečník chce dokázať, že i na základe vyrovnania môže krajina rozkvetieť. Nemecko pracuje s veľkými prostriedkami, avšak presvedčením rečníka je, že i s malými dobre upotrebenými prostriedkami možno docieľať pekné výsledky. Zichymu odpovedajúce vyhlasuje, že v záujme pokoja nesiahne k cirkevnej politike a to tým menej, lebo revisia protiví sa pochopom liberalismu. Rečník i keď bol vyslancom bol proti revisii: i dnes je proti nej. S celou počestnosťou bude sa usilovať svoj program uskutočniť. Môže sa myliť, lebo je človek, ale prosí vyslancov, aby ho už v prvom okamihu upozornili na omyl, lebo pri východisku je odchýlka ešte malá, ale čím ďalej by pokračoval v mýlnom smere, tým viac by sa vzdialil s pravej cesty. A on nechce sa vzdialiť od svojho programu ani na ľavo ani na pravo. Reč ministerského predsedu bola s búrlivým potleskom prijatá, načo bol rozpočtový zákon bez ďalšej poznámky prijatý.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 20. apríla.

Dnes vydržovali vyslanci krátke zasadnutie, na ktorom boli prijaté v treťom čítaní včera prijaté návrhy zákonov. Po ustálení pracovného poriadku, že totižto najbližšie zasadnutie bude v pondelok, bolo zasadnutie zakľúčené.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 24. apríla.

Aj dneskajšie zasadnutie trvalo len pár minút. Predostretá bola zpráva pravosúdného odboru o návrhu súdenia kúrie vo volebných záležitostiach. Návrh sa začne pojednávať vo štvrtok. S tým bolo zasadnutie skončené.

Zasadnutie snemovne magnátov dňa 24. apríla.

Na dnešnom zasadnutí magnáti pojednávali a aj prijali krajinský rozpočet na bežiaci rok.

Gróf Ferdinand Zichy prizvukoval, že veľké tarchy tlačia obce. Rozpočet neodhlasuje preto, že vláda nenie dost šetrná naproti rímsko-katolíkom, konfesionálne školy odoberá a hromadne soštatňuje.

Eugen Szabó rozpočet prijíma, ale pýta sa, či minister výučby porobí kroky, aby katolícki kňazia mali účasť pri sriadení kongruy. Uspokojuje ho, že vláda na

doplnenie dôchodkov kat. kňazov vzala do rozpočtu väčšiu summu a prosí vládu, aby i naďalej dľa potreby podporovala nižšie kat. kňazstvo.

Gróf Jozef Majláth zaoberajúce sa s programom ministerského predsedu, uznáva, že obsahuje také osvedčenia obzvlášť pofahom na verejné hospodárstvo, ktoré rečníka celkom uspokojily. Schvaľuje myšlienku družstvá, úverkové spolky bolo by dobre spojiť so sýpkami. Schvaľuje osádzanie a parcellovanie väčších pozemkov pre chudobu a narádzajúce riešenie sociálnej otázky dľa príkladu Anglie, odobruje, že vláda chce uviesť poisťovanie robotníkov na prípad nehody. Potom poukazuje na nedostatky, ktorým by odpomohla dobrá administrácia.

Minister financií Ladislav Lukács odpovedajúce Zichymu poznamenáva, že ľud netlačia jedine štátne tarchy, ale tie rozličné prirážky, ktoré zná i gróf Zichy. Vláda zaoberá sa s touto otázkou a onedlho predostre o tom návrh.

Minister výučby Wlassics Zichymu odpovedá, že cirkevné školy soštatňuje len tam, kde sa to stať môže s dorozumením cirkevnej vrchnosti. O hromadnom soštatňovaní škôl nemôže byť ani reči, keď zpomedzi 17.000 ľudových škôl len 1300 je štátnych. Upozornenie Szabóva, aby vláda vzala do svojich rúk záležitosť kat. kongruy, drží za predčasné. Kongruálny výbor kat. kongressu s celým oduševnením na tom pracuje. Vláda dľa svojej možnosti doplňuje dôchodky kat. duchovných.

Ministerský predseda Koloman Széll vyslovuje vďaku veľmožom za tú doproprajnosť, s ktorou prijali rozpočet. Gróf Majláth zaoberal sa s nedostatkami na poli verejného hospodárstva a administrácie. Ministerský predseda uznáva, že na tomto poli sú nedostatky, vláda však usilovať sa bude podporovaním poľného hospodárstva pozdvihnúť všetky odvetvia hospodárskeho života, priemysel a obchod. Reforma administrácie vyžaduje veľkú opatrnosť, lebo s našimi malými prostriedkami nemožno sa pustiť do tvorenia veľkých inštitúcií. Vláda dbá, aby jednota štátu bola soslilnená a zachránená.

Na to bol rozpočet vo všeobecnosti prijatý. Pri podrobnom pojednávaní rozpočtu vnútra Kliment Ernuszt prosí polepšenie stavu administratívnych úradníkov.

Ministerský predseda Széll sľubuje, že dľa možnosti bude pomáhať.

Fridrich Korányi štatistickými dátami vyказuje nastavší úpadok v množení sa obyvateľstva a veľkú úmrtnosť na pľúcne neduhy, na ktoré z ľudí 20—40-ročných umiera 60—70.000 osôb. Prizvukuje potrebu zdravotníckych poriadkov obzvlášť ku bráneniu sa proti pľúcny neduhom.

Pri rozpočte orby barón Štefan Ambrózy hovoril o pozdvihnutí lesníctva a ovocinárstva.

Minister orby Darányi rozvinul svoje účinkovanie v tomto smere, ktoré je známe z jeho reči povedanej v snemovni vyslancov.

Potom veľmoži prijali rozpočty všetkých ministerstiev bez všetkej dišputy jako i návrh zákona o rozpočte na r. 1899 a s tým sa zasadnutie skončilo.

Ľudárom.

Prežili ste zimu prísnu, —
Dožili ste jaro čudné:
Ký div, že vám slza v oku,
Že myšlienky vaše trudné.

Zúkol-vúkol život nový,
No vám suchoty len kynú:
Protivný sa tábor zmáha,
— Rady vaše rednú, hynú.

Liberálnosť bujno zrastá,
A ľudárstvo mizne, klesá:
Bo prácu len, usilovnosť
Požehnávajú nebesá.

Vy ale ste hladné trúdy,
Med včeličkám odzierate:
No zdrtia vás brzo tieto,
Von vyhádzu na — lopate.

Vaše faľše i pokrytstvá
Nikoho viac neoklamú:
Zvučné heslá — prázdne reči
Nezakryjú nahosť samú.

Rozbroj, sváry — vami kuté,
Premenil Boh v súlad vreľý.
Nad mohylou odbojníctva
Pokoj dary svoje delí.

Zavial «vetor» — zahnal chmáry,
Jasná vlasti je obloha:
Tmu ľudárstva odoženie
Opravdová viera v Boha.

O meraní blahobytu.

V ústach nášho ľudu je ponosa o úpadku remesiel, o neobyčajne zlom postavení roľníctva, o množstve pracovných rúk a o nedostatku zárobku jakosi už udomácnelá, obvyklá; a nielen u nás, v Uhorsku, lež všade. Sfažnosti, že blahobyť v širokých vrstvách ľudu stále a stále klesá, sú všeobecné; ale nikomu nenapadne pýtať sa: «Odkiaľ to vieme, že vedie sa nám horšie než sa viedlo našim predkom? Či meral a porovnával už niekto blahobyť dnešný s blahobyťom časov dávnejšie minulých? A odpoveď na tieto otázky vypadla by dosť neurčite, lebo vieme, že štatistika z tých čias, ktorá by nám tu mohla podať vysvetlenia, není úplne spoľahlivá, aspoň v tejto veci nie.

Nuž či teda vôbec možno porovnať, merať dnešný blahobyť s bývalým blahobyťom? Približne áno.

Roku 1806 vydal jakýsi Leopold Krug nemeckú knižtičku, v ktorej je učinенý prvý snád pokus o «meraní blahobytu»; knižočka je tým zaujímavá, že myšlienky v nej obsažené sú podkladom snád všetkých výpočtov pozdejších. Krug vypočíta, čo všetko človek v rôznych postaveniach životných potrebuje k primeranému vyžitiu a prichodí k tomu vypočítaniu, že pri-

merná cena výživy činí (roku 1806) všetkého spolu 345 grošov. Roku 1846 vtedajší učeneц Dieterici vypočítal, že spotreba jedného človeka priemerne činí (r. 1846) spolu 983 grošov! A k jakému výsledku by sme dľa rátania Krugovho prišli dnes! Bezpečne možno tedy za to mať, že cena prostriedkov, ktoré človek mať musí, aby svojej dobe primerane mohol žiť, s roka na rok stúpa. K takému výsledku pozorným sledovaním prídeme i sami, keď spočítame výdavky na živobytie na pr. u remeselníka alebo u roľníka dnes a keď ich porovnáme s výdavkami pred 50 rokami. Jaký by sme tu videli obrovský rozdiel!

Lež to všetko ešte není žiadnym meraním blahobytu. Snadno premeráme dĺžku týčky, rozlohu poľa, váhu kameňa, rozmery nádoby; avšak blahobyť je niečo, čoho sa nemožno chytiť, čo si nemožno hmotne predstaviť, vidieť a znázorniť. A aj to úlohu nemálo obfažuje, že si pod «blahobyťom» myslí každý niečo iného; keď je husacina niekomu vrcholom najväčšieho pôžitku, nemusí byť druhému ničím iným než jedlom docela obyčajným. Z pravidla vidíme blahobyť tam, kde je majetok, hlavne majetok viditeľný, tedy premerať sa mohúci. A jako že sa meráva taký majetok? Obyčajne sa jeho hodnota odhaduje dľa

zovňajšku s pomínutím skutočnosti, tak ako sa to robí aj pri súdobných šacovaniach.

Z podaného vysvitá, že ocenenie majetku národného, štátneho, ľudového, jako sú: role, lúky, lesy, budovy, bane, umelecké zbierky, železnice atď. možné je len na základe približného odhadu a tak o ich úplnej hodnote nemôže byť ani reči.

Takéto všeobecné ocenenie previedol berlínsky štatistik dr Engel a vypočítal, že priemerný majetok každého občana v Prusku činí 3170 mariek (1 marka 60 kr.); k takémuto asi výsledku prišli po ňom štatistikovia belgickí, ktorí vypočítali priemerný majetok svojich spoluobčanov na 3950 mariek pre osobu, — ale to všetko ešte nenie spoľahlivá miera, lebo tieto výpočty prevedené boli len na základe všeobecného šacovania.

Ale i obfaže so zostavením priemerného obnosu, k výžive jednotlivého človeka potrebného, sú nemalé a boli by tým väčšie, čím väčšieho okruhu obyvateľstva by sa týkali a je isté, že by také priemerné číslo pre niektoré na pr. stoličné mesto bolo zcela iné než pre celú stolicu, pre krajinu alebo pre celú monarchiu.

Aby človek mohol žiť, musí mať možnosť zaokrývania výdavkov spojených s nutnou výživou, odevom, bytom a ostatnými potrebami: jako sú opatrovanie zdravia, vzdelávanie ducha, ochrana majetku, pobavenie a na poistenie na čas staroby nesmie byť pri tom zabudnuté. Kto viac chce alebo musí vydať, ten by mal mať priemerne viac dôchodku; ale v tejto veci je nemilý háčik — a to je, že príjmy nezaokrývajú výdavky a že väčšina ľudí má životné potreby väčšie než sú ich príjmy. Do pomeru priviesť výdavky a príjmy človeka pokúsili sa už mnohí učenci, a podarilo sa im to ale — len na papieri, preto že sú vždy ľudia, ktorí viac travia než im to ich príjmy dovoľujú. Pri tom všetkom ale ich pozorovania a štúdie zasluhujú povšimnutia. Tak prišli tí učenci k tomu zisteniu, že čím chudobnejšia je rodina, tedy čím menšie sú jej príjmy, tým väčšiu čiastku tých príjmov musí stroviť na svoje živobytie; u ľudí s ročným príjmom či zárobkom asi 600 zl. pripadá na výživu 62 percentov, u ľudí s príjmom 900—1200 zl. 55 percentov, s príjmom 1500—2000 zl. ale len 50 percentov. Čo sa týka bytu objavili, že čím menší príjem, tým je pomerne väčší výdavok na byt, svetlo, kurivo; u ľudí asi so 600 zlatovým príjmom, u ktorých vypočítali 62 percentov na výživu, vyrátali výdavok na byt 40 percentov, tak že dľa toho priemerného výpočtu zárobok ani nestačí na najpotrebnejšie: na živobytie a na byt, o nutnom pobavení, osvietení a inom ani nehovoriac.

Takto by bolo fažko blahobyť merať, lebo týmto spôsobom by sme prišli k tomu smutnému koncu, že totiž taký blahobyť je len samá núdza a bieda.

Zcela inou cestou šiel mnichovský štatistik Vojt. Početnými pokusami a mnohými pozorovaniami vyšetril, či mnoho látok zpotrebovaných telu vrátiť či nahradíť musí dieťa, muž, robotník, roľník, horár, vojak, nádenník, nemocný, starec atď. Tým umožnil Vojt zostavenie tabuliek, z ktorých možno vyčítať koľko potravy človek denne zpotrebuje, aby mohol žiť a ku podivu tie tabulky shodujú sa so skutočnosťou, dokazujúc zároveň, že váha tela ľudského zavislá je od spôsobu výživy; keď sa niektorá rodinka živí skrovejšie, než zmienená tabuľka vyperuje, tu — dľa Vojta — výživa rodiny nemôže sa pomenovať normálnou. Z tabuliek týchto zjavno, že každý človek má priemerne telu svojmu dodať denne 50 grammov tuku, 120 grammov bielkovín, 500 grammov látok škrobových a asi 30 grammov soli, potrebné množstvo vody v to nepočítajúc, čoho je telu viac dávané, je zbytočné a keď niečo chýba, tak je výživa nedostatočná a blahobyť nenie úplný.

Keď zahrnieme všetko tu povedané, príjeme k týmto úsudkom: Čím je človek menej zámožným, tým pomerne väčší percentuálny diel svojich príjmov musí obracať na udržanie a výživu svojho tela a tým viac musí sa vyhýbať ľahko straviateľným a tak drahším potravinám živočíšnu bielkovinu obsahujúcim, a musí hľadať viac potravín lacných z látok škrobových a z rastlinných bielkovín sa skladajúcich; lebo čím viac bude mávať potravu s bielkovinou živočíšnou, tým slabším stane sa jeho telo, tým menej cenná bude jeho práca a tým menej bude vedieť chorobám vzdorovať.

Z tohoto stanoviska hľadiac mali by sme k tomu pôsobiť, aby výživa tela ľudského všeobecne bola taká, jako naznačeno a aby nevýdatné potraviny zameňované boli výdatnejšími; už tým by sme zvýšili stupeň blahobytu nášho kraja. Či veríš, ct. čitateľu, že telo, živé len zemiakom, tedy potravinou, ktorá bielkovinu skoro ani neobsahuje, vyhovuje podmienkam práce? Len sa poohľadni! Porovnaj anglického robotníka (a jeho prácu), mäsom a strukovinami sa živiaceho s robotníkom na pr. našim, živiacim sa zemiakom a chlebom. Mali by sme si všimnúť krajov, okresov, obcí rodín, kde hlavnou súčasťou potravy je zemiak a poznali by sme, že tu nielen telo je chabé ale i duch mdlý a že nemože taký kraj skoro ani neopúšťajú. A bohužiaľ takých krajov je u nás dosť. Blahobyť tých krajov nenie teda valný.

Či si vieš teraz, milý čitateľu odpovedať na otázku, či je možno blahobyť ľudský merať? Zkús to vo svojom okolí, vo svojej rodine a pozoruj ako žiješ ty, ako žijú iní; porovnávaj kto je na tom horšie, hľadaj príčiny toho a premýšľaj, jaké zmeny by tu viedly k cieľom lepším a či vôbec bolo by možno ku zmenám tým prikrčiť. Len takými pozorovaniami možno prísť ku zkusenosťam, ktoré by nám byly vodítkom ku ustáleniu spôsobu merania blahobytu skutočného.

DOPISY.

Orava, na Ďura 1899.

Mnohovážny Pán Redaktor!

Inokedy o tomto čase sme boli ku koncu jarných prác, — dnes sme ich sotva započali; — apríl zostal svojmu starému menu verným. Bláznivý, zvrtkavý; šialený ba i ukrutný. Jeden deň inákové teplo, príjemné počasie; — druhý deň dážď a sňah. Jednu hodinu hrmí, blízka sa; — druhú zas zima. Jedno okamženie kanikulové horko, druhé kamenec a v noci mráz. Rano s peknými nádejami idú ľudia do práce, o jednu-dve hodiny už dážďom odohnatí spechajú domov.

Takto sa nám odťahuje s jarnou prácou. Nuž jakože nás potom pri bráne nebeskej bude poznávať sv. Peter, keď si ani ovsa nezasejeme, z ktorého by nám osti zostaly medzi zubami? lebo dľa spisov sv. Dysmasa takto poznávajú Oravcov v nebi.

Naša oravská železnica budúcim mesiacom, alebo najneskorej v júni má byť otvorená až po Tvrdošín; — a čo je viac, že má byť povýšená na vicinálku I. klasy.

Tohoto mesiaca 16-ho v noci zhorely gazdovské stavy panského horára v Párnici.

Okresný notár spolu i poštár v Mutnom ešte začiatkom t. m. bol vyzdvihnutý z úradu spolu i s rychtárom pre falošné vyzdvihnutie sirotských peňazí; — z neopatrenosti svojej vlastnej prišiel do tejto galiby aj farár.

V tejto obci vyslúžený, — v zásluhách zošedively staručký panský horár išiel do dobre zaslúženej pensie a nástupcom jeho zostal jeho syn.

V Lípnici tiež je notár vyzdvihnutý z úradu. V Bobrove a Zubrohlave od 1-ho januára b. r. prejdú školy do štátnej opatery; — samé obecnstvo si to žiadalo. To iste sa stane aj v Nižnej, Jablonke a v Zázrivej; — bár by aspoň v pol stolici sa to uskutočnilo čím skorej.

S úctou

Furman.

BESEDNICA.

Pravá ruka.

— Napísal: R. Altamira. —

Pri dverách zahrady očakával ma strýc Ramon, vysoký, suchý, rovný jako pastierska palica, o ktorú si opieral ruky temer pri ústach. Vypadal skôr jako horský pastier než gazda z dediny. V tvári bol trochu počerve-nastý od vystátých mrazov v zime a úpalov slnka v lete a chudý striedmym požívaním syra, mlieka a tvrdého chleba. Kostnaný, úplne oholený jeho obličaj upomínal na holú horu bez stromov, ktoré by ju tónily a oko moje nevoľne rozhradelo sa po stáde chudých kôz a po chlpa-stom psovi, nezbytnom to doplnku tej podivnej postavy.

„Čo nového, strýko Ramon?“ spýtal som sa, keď som k nemu došiel.

„Nuž čože by bolo, pane! Nič. Pracujeme.“

„Ale predsa len bude niečo? Dostali ste list od syna?“

„Ano, áno. A preto by vás o voľačo prosil. Nevie-m čítať; žena síce trochu vie, ale čo prečítala, tomu som nerozumel... Keby ste mi chceli...“

„O, áno. Dajte sem list.“

Siahol do vrecku a vyňal obálku, na ktorej bola vojenská poštovná známka z bojišťa.

„Vidíte,“ pokračoval strýc Ramon, „chlapec už do-sluhoval svoj čas. Mal sa práve vrátiť, keď sa začala vojna. Podržali ho tam ďalej a bohvie, jako sa mu tam darí. A teraz píše že je ranený.“

„Ranený? Viete to iste?“

„Žena to hovorí; ale preto že je taká — to viete, matka — nedočítala list. Myslí že písal, že je ranený a teraz len ustavične narieka.“

„Veď uvidíme, uvidíme!“

Roztvoril som list písaný ceruzkou, špatným písmom a prečítal som si ho najprv pre seba z opatrnosti, akby list zvestoval nešťastie.

Strýc Ramon vypadal veľmi zarmútený, ale nejavil sebe menšej netrpelivosti, jakoby záujem o svojho syna pokladal za slabosť a díval sa na mňa, snažiac sa z mojich očí vyčítať obsah listu, čo neopovažoval sa opýtať.

Keď spozoroval, že som list už prečítal, riekol tíško:

„To nepísal môj syn.“

„Vidím to,“ odpovedal som. „Píše za neho jeho kamarát.“

„Ale veď vie písať.“

„Áno, ale nemôže... Strýko Ramon, nermúťte sa. Na svete treba byť človeku pripraveným na každé ne-šťastie, a konečne... hlavné... hlavné je, keď si človek zachráni život.“

„Som pripravený, pane. Viem, čo je vojna. Bol som dvakrát vo vojne. Bojoval som a znám nepriateľov, viem, čo je ranenie a všetko, čo vo vojne človek podstúpi... Ale, neumre môj syn?“

„Naopak. Je už zdravý a vráti sa onedlho. Bojoval hrdinský, bol poranený ale je už zdravý. Lenže . . . lenže odrezali mu ruku.“

Sotva som to riekol, bol bý rád zadržal svoje slová. Strýc Ramon zbledol nad mieru, takmer zbelel, potom mu zdudly oči a bez hnutia, bez náreku ticho počal plakať. Slzy mu padaly na spjaté ruky, opreté o žltú, rovnú pastiersku palicu. Myslím, že strýc Ramon bez tejto palice sotva by sa bol vedel udržať na nohách.

Snažil som sa potešiť ho a vyhovárať som sa mu, že som mu to tak rovno povedal a dokazoval som mu, že nebolo mu to možno zatajiť a že som teda radšej povedal pravdu.

„Odrezali mu teda ruku! Ruku!“ zvolal konečne strýc Ramon. „Pravú?“

„Áno, pravú.“

„Presvätá kráľovná nebeská! . . . A ja som sa na neho tak spoliehal! Kto bude teraz obrábať moje pole, keď ja nebudem môcť?“

„Boh sa už o to postará, strýko Ramon. Chcete aby vám prečítal list?“

„Prečítajte pane.“

Čítal som list pomaly, aby mu dobre porozumel. A potom som zas vložil list do obálky.

„Teraz to teda viete,“ podotknul som. „Nepotrebujú ho a vráti sa domov.“

„Oh, Bože môj, čo bude teraz s ním.“

A schoval list do vrecku a potom rozžialený začal sa lúčiť.

„Ale, pane, a prečože tú vojnu začali?“ pýtal sa podávajúce mi ruku.

„Za vlasť . . . a za česť národa, . . .“ riekol som oduševnene.

Strýc Ramon sa trochu zamyslel akoby rozmýšľal čo som vlastne riekol. Potom ale náhle jeho oči sa zaskrily a pozdvihnúc hlavu spokojným hlasom riekol:

„Chvala Bohu. Za vlasť a za česť národa prišiel len o ruku. Škoda, že už nebude môcť bojovať celý boj, tak, jako som ja bol bojoval!“

Jako sa stal z anjela satan?

V istej dedine na jednom konci býval kováč. na druhom ale jeden študent menom Árpád so svojou matkou-vdovou. Tento mladík veľmi navštevoval dom jedného gazdu, lebo mal opravdu drieňu dcéru Marišku. Kde len mohol, blískal po nej očima a kedykoľvek sa k nej prihovril, vždy jej šeptal, jaká je ona krásna deva, že ju nevýslovne miluje a žeby ju paňou urobil, keby to ona chcela; žiadal si však najprv aspoň raz

byť s ňou keď bude sama doma, aby jej vraj všetko od srdca k srdcu rozpovedať mohol.

Mariška bolo dievča krásne v tvári i na duši. Raz prikvitol Árpádko, keď videl rodičov ísť do poľa. Mariška avšak videla doňho jako do zrkadla a preto kázala mu v kuchyni chvíľku čakať, dokiaľ sa vraj nepodíva či niekto z ulice neide.

Keď mladý pán už dlhší čas v kuchyni jako myš pri slaninke ani nemukol, príbehne naraz dievča a jako by postrašená zkríkla: „Ach pre Boha, mladý pán! chytro nech sa schovajú sem do tejto zvracky, lebo otec aj s matkou sa vrátili.“

Blázon ten „šuch“ do zvracky, v ktorej do poly bola voda, dievča položilo krížom dve raždiny a prikryla vreh kuchynskými handrami. Keď ho za chvíľku v tom kúpeli ponechala, aby ochladol, príbehla zase a úzkostlivo volala: „Ach Árpádko, môj drahý anjel, nech sa inde schovajú, lebo matka chce mať zväradlo ku prádlu, trebárs sem do pece, ja zapravím čelustie, tam ich nenájdu.“

Árpádko vyskočil zo zväradla jako morka po dáždi okúpaný a štvornožky vopchal sa do pece. V tomto novom kvartieri pobavil sa zase za chvíľku a bál sa aj zakašľať, aby sa neprezradil. Jako sa tu v sadzách a popole zamaľoval, možno si domyslieť.

Ešte raz príbehla šelmovská Mariška k peci, zakašľala, on tiež, odstrčila kachlovec a jakoby zostrašená šeptala: „Chytro mladý pán, pre boha, len chytro: môj otec hľadá ich po celom dome s cepami, nech sa len ratujú.“

Celý zdesený vyliezol Árpádko z pece, v podobe opravdového satana na dlhých nohách, a ani sa neobzrel, lež čo mu len para stačila utekal rovno domov. Po ulici išla práve svatba. Deti zkríkly, svatobníci mysleli vidieť skutočného satanáša, rozpáchli sa a basistovi onemela „barbora.“ Neskorej sa to všetko vysvetlilo, dievčence a ženičky mali na dva týždne o čom vyprávať, mladému pánu Árpádkovi ale odpadla chuť krásne dievčatká mámiť a to ho nevýslovne žralo, že z neho krásna Mariška z anjela urobila — satana.

Každý človek má svojho moriaka.

Slávny spisovateľ anglický Valter Scott, navštívil jedného z najbohatších veľmožov anglických a tento pri skvostnom obede spoločenskom tvrdil, žeby sa predsa niekde najst mohol človek, ktorý by s osudom života svojho úplne bol spokojný. čomu ale spomenutý, hlbokú známosť ľudského srdca majúci spisovateľ odporoval. Z reči do reči každý z prítomných spomínal známe osoby svoje; o ktorých myslel, že by sa mohli podľa ich okolností za šťastné pokladať, až napokon jeden z prítomných hostí doložil, že v jeho dvore slúži človek hyd opatrujúci, ktorý je v celom okolí známy jako obraz úplnej spokojnosti. Že ale spoločnosť v domnení svojom bola na dve stránky rozdelená, podľa obyčajov anglických

hlavní dišputanti k potvrdeniu mienky svojej o značné summy stavili sa.

Po pozitom obede šli všetci do susedného letohradu, aby videli ten príklad spokojnosti. Našli človeka v najlepšom veku, jako buk vypasného, ktorý výrazom tváry a všetkými pohybami prezradzoval, že pod klobúkom dosť sečky nosí, že dvor pána je celým svetom jeho a že sa nestará o to, jako tam za plotom svet beží; ani keď spoločnosť do dvora vkročila, nedal sa vo veselom pohvizdovaní mýliť, tak, že tí trnúť počali, čo cele spokojného človeka za nemožnosť vyhlásili. Sám Valter Skott začal s ním rozhovor, aby jeho osud života poznal.

„Dobrá večer susedko; jako že sa máte?“ počne múdry spisovateľ.

„Výborne, výborne!“ odpovie chlapina ďalej prehvizdujúce.

„Či máte jesť a piť do chuti a vôle?“

„Mám veru!“

„Či máte aj v zime teplú izbu?“

„Mám veru, aj s dobrým kožucho.“

„Či vás žiaden tíd tela nebolieva?“

„Nie veru.“

„Ani hlava?“

„Jako žeby hlava mohla človeka bolet?“ odvetí chlapina s výrazom, z ktorého vysvitlo, že prázdna hlava zriedka bolí.

„A zuby vám dajú pokoj?“

„Veď ja na zuby len pri našich koňoch hľadievam.“

„A či všetci ľudia tu v dome aj okolo s vami dobre zachádzajú?“

„Veď som ja nikoho nepohrýzol“ zachieoce sa vypytovaný „čože by mi mali robiť?“

Obrancovia možnosti úplne spokojného človeka po tých otázkach už mysleli, že víťazstvo na jejich stranu padne; ale Skott doložil pochybujúce: „Páni moji, nie sme ešte na konci, a na konci býva kyjak.“ S tým sa obráti zase ku chlapine s otázkou:

„Nuž a či vás zhôla nič nemrzí a netrápi?“

Tu sa razom jeho tvár hlúposmiešna zakaboní výrazom smutnej starostlivosti a obzerajúce sa okolo vzdychue:

„Ach keby len toho moriaka nebolo! kde a kedy koľvek ma zočí, už ho mám na chrbte; to je trápenie!“ A s tým začal si tak trpké slzy žiaľu z oka vytierať, jakoby mu každým vyskočením nezbedného moriaka na chrbát bolo kus šťastia života udrapené bývalo.

„No, vidíte páni moji, i najsprostější, alebo na oko najspokojnejší človek predsa vždy má niečo, čo ho trápi a suzuje; slovom: každý človek má svojho moriaka!“

Podáva: Lokčánsky.

HOSPODÁRSTVO.

Dobré semeno.

Každý zahradník a každá zahradníčka zná, jaká je to omrzlosť, keď nakúpi všeliaké semenka za drahé groše, poseje ich a potom darmo očakáva, kedy už len vykukne tá mrkva, tekvica zo zeme!

Keď semienko na svoj čas nevykukne, to je znakom toho, že semeno bolo staré a obležané, podávam tedy tabuľku, z ktorej sa dá poznať, za koľko rokov semiačko svoju klíčivosť, totiž prirodzenú silu, aby sa kľuvalo a schodilo, dodrží a posiate na ktorý deň má schodiť, ďalej udávam obyčajný čas siatia, taktiež presádzania:

Semeno	Klíčovosť trvá rokov	Schodí o dni	Obyčajný čas	
			siatia	presádzania
Cibuľa	3	9	marec	poč. apríla
Cvikla	4	6	apríl	máj
Dyňa	6	5	"	"
Hrach	6-8	5	poč. apríla	"
Kaleráb	5	5	marec	"
Kapusta	5	5	"	"
Žerucha	3	4	apríl	"
Kôpor	3	4	"	"
Majerán	2	8	máj	júni
Mrkva	4	9	apríl	—
Onajs	3	10	marec	—
Paštrnák	2	12	"	—
Rasca	2	10	apríl	—
Repa včasná	5	4	poč. júla	—
Retkovka mesáčná	5	4	"	—
" zimná	5	4	poč. júna	—
Šalát obyčajný	4	3	marec	apríl
Špenát	3	6	"	—
Uhorky	6	5	máj	—
Zeler	3	11	marec	júni
Petržlen	4	21	február	—

Meteor.

Volačo o chrústoch.

Jako kobyľky v obyľi, tak chrústy v ovocných stromoch robia veľkú škodu. Sotva sa na jar stromy roz-zelenajú a vypučia, už sa ukáže škodný hmyz, ktorý svojim bzúčaním za teplého večera naplňuje povetrie. Beda vtedy ovocným stromom, lebo mnoho ráz nechá z krásnych a rozkvitnutých stromov len holé sucháre. Namáhanie hospodárovo behom krátkeho času vyjde na vniroč a to tým častejšie a istejšie, že máloktorý hospodár myslí dosť zavčasu na kántrenie chrústov. Len už potom, keď je škoda hotová a keď už niet čo brániť, keď už púčiky a prvé lístky ako i kvet padly v obeť pažravosti hmyzu, až potom prichodí obyčajne hospodárovi na myseľ, že ako by bolo bývalo dobre, keby zavčasu bol myslel na vykynoženie toho hmyzu!

Práve tohoto roku môžeme očakávať mnoho chrústov, lebo sme mali veľmi ľavú zimu, veľké množstvo pajedov (pandrov), ktoré v minulých troch rokoch veľké škody narobili, v štvrtom roku už jako chrústy zo zeme vylezú, tak už teraz stromovie vydané je veľkej zábube a preto hospodári majú sa k tomu dosť zavčasu prichystať, aby škodu, ktorú by chrústy zapríčiniť mohli, zamedzili.

Jestli sa chrústy zjavia vo veľkom počte, tak nám zapríčinia nevypočítateľnú škodu, ale ešte väčšia škoda je tá ktorá bude nasledovať. Povážme, že jedna chrústová samička v jej živote znesie 300 aj do 500 vajčiek a do zeme uloží a z každého tohoto vajčeka vyľahne sa pajed, ktorý za 3 alebo 4 roky v zemi bylinám najútlejšie korenky podžiera, a potom keď sa zmení v chrústa, veľmi škodí ovocným ba i iným stromom. Nuž ľahko uveríme, že je veľmi potrebné kazíť a ničť chrústov. Zaisť veľké zásluby má ten, jak o hospodárstvo tak aj o ovocinárstvo, kto tento škodný hmyz kazí a ničť.

Povážme si len, keď niekto zkazí 1000 samičiek chrústových, z ktorých by každá bola len 300 vajčiek zniesla, tým zničil 300.000 pajedov. Ctení čitatelia sa ľahko rozpamätajú, že zvlášte tam, kde sa zaoberajú sadením cukrovej repy, jak veľkej škody narobili pajedi lanského a tretieho roku. Zasiatu repu museli aj dva razy zaorávať a znovu zasiať a za každým pajedov zo zeme vyberať. Znáam jedon pád, ktorý sa stal minulého roku, že z jednej role na jednom doštenom voze pajedov vyviezli. A preto žiadúčne by bolo, aby v každej obci hľadeli všemožne hubiť tento škodlivý hmyz.

Najlepšie je chrústov hubiť tak, že ich buďto zavčas rana, kým sú skrehnuté, alebo za horúceho popoludnia, keď bývajú zase mdlé, so stromov strasieme a bijeme. Jestli chceme, môžeme z nich aj osoh mať, pohoďme ich sliepkam alebo prasatám, tieto ich s nevďadnou chuťou zožerú.

Gustáv Buczó.

Kráľ v Gedelove. Jeho veličenstvo kráľ v sobotu dňa 29. apríla príde do Gedelova, kde asi za tri týždne pobudne. Jeho veličenstvo počas svojho pobytu v Gedelove viac krát príde do hlavného mesta, kde v budínskej palote bude dávať všeobecné výsluchy.

Veľká slávnosť vo Viedni. V svätodušnú nedeľu, t. j. dňa 21. mája bude vo Viedni slávnostné odhalenie sochy arcikniežaťa Albrechta. K odhaleniu, ktoré odbývať sa bude za veľkých vojanských slávností v prítomnosti jeho veličenstva príde aj nemecký cisár Vilhelm.

Sultán kráľovnej Vilhelmíny. Turecký sultán cestou zástupcu, ktorý bude zastupovať Turecko na medzinárodnej konferencii pokoja v Haage, poslal holandskej kráľovnej Vilhelmíny drahocenné dary.

Nehoda. Jako známo syn spoločného ministra financií busársky poručík Franc Kállay v Prešporku bol spadol s koňa a lekári mysleli, že utrpel otrasenie mozgov. Z Prešporku oznamujú, že mladý dôstojník má sa už tak dobre, že už chodí na prechádzky.

Sochu generála Hentziho, ktorú za tri týždne rozoberali na sv. jurskom námestí v Budíne, už odviezli do kadétskej školy na Leopoldovom poli, kde ju až vtedy znova složia, keď bude hotová krypta generála Hentziho a s ním pri dobíjaní Budína padlých rakúskych vojakov, ktorí teraz v budínskem vojanskom hrobítove odpočívajú. Socha váži okolo 800 metrických centov a jej prenesenie stálo okolo 15.000 zlatých.

Historický pavillon milennárnej výstavy srúcajú. Budova, predstavujúca počas milennárnej výstavy Vajda-hunyadský zámok, začínala užp odliehať zubom času, tak že cieľom preskúmania budovy vyslaná komissia po prehliadnutí uzavrela, že pekný ale slabostavaný zámok, ktorý tak veľmi krásil mestský lesík, musia srúcať, lebo sa nachádza v takom porúchanom stave, že každú chvíľu hrozí zborením sa. Minister orby následkom toho nariadil, aby táto pekná časť milennárnej výstavy hneď a hneď bola sborená. O 2—3 týždne historický pavillon už nebude zdobiť mestský lesík.

Neuadala smrť. Kaplán Wiesinger vo Viedni práve spovedal žiakov, keď zrazu sediac v spovednici mrtvicou ranený bez seba padnul a skonol. Neočakávaná smrť ešte mladého kaplána vzbudila v obecnstve úprimnú sústrasť.

Dohra vzbury v Liskovej. V záležitosti vzbury v Liskovej, ktorá sa strhla po voľbe v Ružomberku lanského roku, ružomerský súd už vyniesol výrok a výtržníkov posúdil každého na 2mesačné väzenie. Odsúdení sa s výrokom uspokojili, ale kráľ. zástupca appelloval.

Účinok elektriky. Vo Viedni jeden murín menom Lacho ochorel na nejakúsi nervovú nemoc, tak že ho v špitáli liečili elektrikou. Murína vyliečili a keď po štvormesačnom liečení opustil nemocnicu, jeho koža bola tak biela ako bársktorého Europčana. Úbohý „biely murín“ vyzerá dosť smiešne“ kožu má bielu, kučeravé čierne vlasy, vypuklé perny, tak že ho teraz vedecké kruhy obdivujú, zúčmajú a fotografujú. Lekár, ktorý ho liečil, tvrdí, že elektrisovaním každého černocho možno obieliť. Výsledok liečenia vzbudil všeobecný obdiv a viedeňskí lekári stroja sa i na druhých murínoch oprobovať, či elektrisovanie na každého tak účinkovať bude, že mu koža obelie. — Čo sa samého Lachu týče, ten vonkoncom neni spokojný so svojou bielostou, lebo sa ľudia, keď ho zazrú, musia usmiať, čo sa mu nefúbi.

Nemilé prekvapenie. Jedon policajt v Budapešti v jednu z posledných nocí chytil zlodeja, práve keď tento cez okno vystúpil z jedného zlatníckeho obchodu. Lapený zlodej, ktorý všetky vačky napchaté mal hodinkami, retiazkami a rozličnými šperkami, menuje sa Jozef Farkas a je 25ročný zámočnícky pomocník rodom zo Szombathelyu. Farkas sedí teraz vo väzení.

Kamarát Luccheniho ušiel. Kamarát Luccheniho, vraha našej kráľovnej, taliansky lúpežník a vrah Forzineti, ktorý bol na 15 rokov posúdený a s Lucchenim uväznený vo švajciarskej trestnici Evehais, tieto dni ušiel. Forzineti prepilil mreže svojej cely a spustil sa po dróte hromosvodu. Úskoka ešte nechytli.

Zlodeji sirotských peňazí. Ján Krivány, povestný defraudant sirotských peňazí v Arade a jeho spoločník Aleš Kereszteš vo väzení povážlivo ochoreli, tak že sa lekári obávajú, že väzni zomrú prv, než by ich mohli postaviť pred tuzemský súd. Keresztes dostal vo väzení snehoty a tak on jako i Krivány sú tak ťažko chorí, že prv než by sa vyšetrovanie skončilo, pravdepodobne už nebudú medzi živými.

Na smrť odsúdený vrah. Boli sme nedávno sdělili, že v Brne zavraždili hodinára Antona Podrazila. Vraha chytili v osobe 27ročného obuvníckeho tovaryša Antona Zadráleka, ktorý zavraždiac nešťastného hodinára, oraboval jeho sklípok. Nad vrahom teraz súdil brnenský trestný súd a po trojdňovom pojednávaní vzdor tomu, že obžalovaný všetko arputne tajil, odsúdil Zadráleka na šibenicu.

Kostry v komíne. V Karlovej kasárni, ktorú teraz predstavujú pre hlavnomestské úrady, v jednom komíne našli tri ľudské kostry. Policajný lekár zistil, že kosti pochádzajú z dvoch mužských a jednej ženskej, ktorých pravdepodobne najprv zavraždili a potom zamurovali. Mrtvole asi pred 25 rokami mohli sa dostať do múru. Policia teraz zaviedla vyšetrovanie, že z jakého zločinu pochádzajú objavené ľudské kosti.

Pre krajec chleba. Deti Jána Farsanga v Keszthelyi bratrickou so sestrickou pri stole povadily sa pre krajec chleba a vo zvade chlieb padol na zem. Obe deti skočily za ním, chlapec držal v ruke veľký ostrý nôž a keď sa za chlebom sohnul, nôž vrazil jeho malej sestre do boka, následkom čoho nešťastné dievča o niekoľko dní zomrelo. Nešťastie stalo sa z nepozornosti.

Veľké zemetrasenie. V argentínskej provincii Rivju tieto dni bolo tak veľké zemetrasenie, že mestečká Vinchina a Yakel srovnané sú so zemou. Hroznej pohrome padlo v obeť i veľmi mnoho ľudských životov. Pri mestečku Vinchina nachádzajúca sa sopka Umango stále účinkuje a z krátera valia sa láva narobila tiež mnoho škody.

Šťastná obec. Skutočne šťastnou obcou môže byť pomenovaná obec Delakarlii vo Švedsku, lebo má tak bohaté lesy, z ktorých dôchodok zaoberá všetky potreby obce. Lesy obce, z ktorých behom posledných rokov vyviezli dreva za 10 millionov mariek, ešte vždy prinášajú ročný dôchodok 300,000 mariek. Z tohoto dôchodku platia všetky mestské výdavky a dane. V prospech poľného hospodárstva prevedené je na všeobecné útraty veľké odvodňovanie. Najveľkolepejšie sú však v obci vydržované dvory a mliečiarne, ktoré všetko mlieko od rovníkov za hotový groš odobierajú a speňažia. V prípade neúrody zaopatrené sú všetky potravné články zo spoločných dôchodkov.

Nová repetírka. Vo viedeňskom arzenáli práve probujú jednu novú opakovaciu pušku, ktorou údajne za štvrt hodinu 600 krát možno streliť a naraz 15 patrónami sa nabíja. Novú pušku vynášiel jeden 17ročný mladý človek istý Ivan Mapan rodom z Nového Gradu (Bosna), ktorý i zhotovil modell svojej flinty z dreva. Vo vojenských kruhoch veľkú pozornosť vzbudil vynález mladého Bosniaka, ktorého teraz chovajú v arzenáli aby sa nejaký nepovolaný človek s ním nepotýkal do tých čias, pokým vojenský technický úrad neprezkúma jeho veľavýznamný vynález.

Nový vynález ku haseniu ohňa. Zvláštnu tekutinu, ktorou možno rýchle uhasiť oheň, vynášiel švajciarsky merník Maximilian Eberhard. Šikovný vynálezca ukázal následky svojej tekutiny pred povolaným obecnstvom a odborníkmi v Budapešti a zkuška vypadla skvele. Eberhard najprv namažúc si ruky tou tekutinou, zahasil jednu do petroleju namočenú horiacu handru. Potom do jednej dva metre dlhej a jeden meter širokej jamy nalial smoly, na to zas viac konví petroleja a konečne to podpálil. Keď plameň z jamy šľahal na dva metre vysoko, Eberhard vliadol do jamy zo vedra svojej tekutiny a oheň zaraz zhasnul. Z tým naložili jednu tri metre dlhú a dva metre vysokú hranicu z mäkkého dreva a slamy, poliali ju petrolejom a zapálili. Na 5—6 metrov vysoko šľahal už plameň, keď vynálezca jednou striekačkou striekal podivnou tekutinou na oheň. Pätnásť sekúnd a 40—50 litrov tekutiny dostatočné bolo k tomu, aby vatra vyhasla a žeravé hlavne tak schladly, že ich bolo možno do ruky chytiť. Z hranice ostavšie polená položili do slamy a znovu poliali petrolejom, lež tekutinou už raz obliaté drevo viac sa nechytlo, ba ani len nerozhorúčilo. Isté je, že pri menších ohňoch dá sa Eberhardtová tekutina výtečne upotrebiť na hasenie, či sa však i pri veľkých požiaroch dokáže, to ukáže budúcnosť. Zhotovenie tekutiny má byť vraj jednoduché a pomerne lacné.

Kasáreň v plameňoch. V jednej husárskej kasárni vo Viedni vypukol tieto dni oheň, ktorý pohltil krov kasárne. Je šťastie že ochránili maštale, v ktorých bolo 322 kusov koní. Škoda obnáša asi 20.000 zlatých.

Somár ako svedok. Sotva sa udal kde taký prípad, žeby boli „povolali“ somára za svedka k súdu, ako sa to udalo po tieto dni v Liverpoole. Udanie, pravda, nemohli od neho žiadať, ale prípad bol nasledujúci: Jeden človek kúpil toho somára a udal pred súdom, že ho odpredávateľ somára oklamal, lebo že je somár úplne slepý. Sudea, pred ktorého pravota prišla, cele správne, tak rozhodol, že o zraku neprítomného štvornožca nemôže súdiť a nariadil, aby bol „svedok“ predvedený. Splnenie rozkazu bolo trochu ťažké, lebo súdna sieň je na prvom poschodí a somára rozčulil prípad natoľko, že ustavičným i-á prerieval i hlas advokátov. Sudca konečne tak rozhodol, že somár trpí na „nevyliciteľnú krátkozrakosť“ a pokonávanie bol koniec. Teraz však nastala nová ťažkosť, lebo somár nechcel odísť od lavice svedkov a trvalo dlhý čas, pokým ho nejako vyvliekli na ulicu.

Smrť Rakúsky štátnik a bývalý rakúsky ministerpredseda gróf Karol Žigmund Hohenwart, posledne predseda rakúskej účtovnej stolice zomrel vo Viedni dňa 26. t. m. v 75. roku svojho života.

Minister honvédstva čestným mešťanom. Zastupiteľstvo slob. kráľ. mesta Pátkostoly na poslednom valnom shromaždení s veľkým oduševnením zvolilo ministra baróna Gejzu Fejérváryho za čestného mešťana. Mešťanosta telegrafične uvedomil ministra o uzavretí mestského zastupiteľstva, na čo minister tiež telegrafične poďakoval sa mestu za vyznačenie.

Tá pálenka. Ján Moravčík gazda v Sielnici (Liptov) dňa 17. t. m. tackajúce sa opitý domov, chcel prejsť cez lavičku, pričom stratiac rovnováhu padnul do potoka a utopil sa. Jeho mrtvolu až teraz našli.

Šikovní rybárka. Maria Capko gazdiná z Vrbyce tieto dni stojac pri Váhu chytila do holých rúk veľkú 10 a pol kila vážiacu hlavátku. Ryba sa natolko mykala v rukách Capkovej, že šikovná rybárka padla na zem, ale rybu predsa nepustila a zakrútila do zástery. Pekná ryba na rozkaz slúžnóvského úradu musela byť ale zpät pustená do Váhu, lebo nateraz je práve zákaz lapať hlavátky.

Fabrika na falšovanie vína. Fabrikantom vína vedie sa teraz zle. Mnohí „sedia,“ pokuty platia a ktorí chcú vyhnúť trestom berú nohy na plecia. Takýto posledný spôsob zachránenia použil i Joachim Sofer, vínokupec v Tolčve, pri Tokaji, a keď po jeho ufujazdení polícia prekutala jeho „pivnicu,“ našla jednu betonom vyloženú podzemnú dutinu, ktorá bola kanálom spojená s blízkym potokom. Z tejto dutiny pumpoval Sofer falšované víno do sudov. Proti Soferovi teraz ešte s väčšou prísnosťou vedú vyšetrovanie. Zajímavé je, že Sofer je blízkym pokrevným Vilhelma Grosza, árendátora regálu v Hegyalji, ktorý nedávno — ako sme to sdělili — po veľkých šudierstvách ušiel do Ameriky, zanechajúc po sebe vyše stotisíc zlatých dlhu.

Pytláci. V hore ležiacej nad Pribojom v chotáre Zvolen. Lupče stále zdržoval sa pekný jeleň, ktorý zrazu zmizol. Vzkrsl podozrenie, že pekného jeleňa zasrelili pytláci, po ktorých teraz pátrajú žandári.

Čo stojí železnica. Aby sme si mohli utvoriť pochop, jak obrovské summy vložené sú do železníc, podávame, čo stojí jeden obyčajný osobný vlak s rušňom, nákladným a poštovním vozňom a osem vozňami pre dopravu osôb. Jedon obyčajný rušeň stojí 24.000 zl., nákladný voz 4800 zl., poštovní voz 9600, tri vozne III. triedy po 24.000 zlatých, tri vozy II triedy po 32.000 zl. a dva vozne I. triedy po 36.000 zlatých. Takto zostavený vlak stál by tedy 278.600 zlatých. Obyčajne však má osobný vlak viac vozňov, takže cena vlaku je ešte vyššia, a dosiahne výšky až pol milióna. Teraz k tomuto rátaťme asi 4—5000 kilometrov dráhy v cene priemerne 30.000 zl. za kilometer, ďalej rušne a vozne nákladné a osobné v počte asi pol milióna tak si vieme predstaviť koľké tisíce miliónov ležia v železniaciach.

Požiare. V *Ponikách* (zvol. st.) dňa 20. t. m. večer o 8. hodine vypukol požiar, ktorému behom krátkeho času padlo za obeť dvanásť domov s pobočnými staviskami. Zhorela i ev. fara a škola. Škoda obnáša asi 20 000 zlatých, z ktorej sa niččo nahradí, lebo niektoré domy boli assekurované. — V *Očovej* tiež v ten istý deň večer zhorelo viac domov s pobočnými staviskami. — V komárňanskej obci *Gute* tieto dni zúril tak strašný požiar, že skoro celá obec zhorela. Zhorelo 48 domov s pobočnými staviskami a mnoho kusov statku. A čo hrozné nešťastie zväčšuje je to, že pri požiarí shorelo *štrnásť ľudí*: 7 detí, 3 mužskí a 4 ženské. Bieda nešťastného ľudu je neopísateľná.

Falošní hráči vo väzení. Jako známo, v Berlíne boli nedávno odhalili jednu herňu, v ktorej oficiéri prehrávali a vyhrávali státisíce. Cisár Vilhelm dal herňu zavreť a čo najprísnejšie kázal pokračovať proti falošným hráčom, medzi ktorými boli traja vojenski dôstojníci. Jako teraz z Berlínu oznamujú, súd vyniesol už výrok a bývalého poručíka grófa Egloffsteina posúdil na šesťmesačné väzenie pre falošnú a zakázanú hru. Jeho dvúch spoločníkov istého Stachlera a Dietela tiež posúdili. Tamten dostal jedon rok a tri mesiace, tento druhý ale štyri mesiace väzenia.

Koľko je mlynov v Uhorsku. Uhorsko má 2200 parných a do 1600 vodných a veterných mlynov. Mlynských akciových spoločností nachodí sa 71, ktoré majú 16½ milióna zlatých základného kapitálu.

Zklamani študenti. Jeden profesor v Curichu mal obyčajne vo zvyku že svoje prednášky vydržoval dlhšie než bol k tomu určený čas, čo študentov nemalo trápiť. Rozmýšľali, ako by mali pána profesora upomenúť na zakončenie jeho prednášky, až konečne sa ushodli, že mu na stolík medzi papiere položia budiček nastrojený cengaf v určenú hodinu. Na druhý deň profesor bol práve najblbšie v svojej prednáške, keď zrazu začal budiček cengaf, načo žiaci vypukli v smiech. Professor ale čakal kým sa všeobecný hluk utišil, načo riekol vľúdne: „Ďakujem vám, pánovia, za túto malú pozornosť; bol by som takmer zabudol, že je dnes deň mojich narodenín. Budiček, ktorým ste ma prekvapili, práve sa mi dobre síde, lebo moja pani zamýšľala taký kúpiť pre našu slúžku. Je to opravdu veľmi priateľský dôkaz!“ Professor sa uklonil a pokračoval v prednáške o niekoľko minút ešte dlhšie jako obyčajne.

Škodlivosť špiritusu na ľudské zdravie. Že pitie liehových nápojov škodí ľudskému zdraviu, je všeobecne známe a že sú mnohí na omyle keď myslia, že sa liehom napomáha trávenie, dokázali najnovšie dvaja americkanski učenci. Asíce títo učenci prakticky skúmali, aký vplyv má alkohol na trovenie. Len v štyroch prípadoch našli, že lieh napomáhal trovenie, ale aj to len vtedy, keď z neho neprišlo viac do troviacej šťavy, ako jeden-dva percenty. Akonáhle ale viac špiritusu prišlo do žalúdka, trovenie bolo hatené a už vraj tri percenty alkoholu prekážajú troveniu.

Dlhé vlasy. Jestli je to pravda, čo americké noviny pišu, tak slečna Mercedes Lopez má zpomedzi všetkých žien najdlhšie vlasy na svete. Slečna, ktorá je teraz 20ročná, už keď sa narodila mala vlasy dlhé na 30 cm. V 12. roku veku svojho mala vlasy až po zem dlhé, teraz sú jej vlasy dlhé tri a pol metra. Pritom má vlasy tak husté, že sa môže nimi celkom zakryť. Vlasy jej rastú tak veľmi rýchle, že každý týždeň môže veľkú čiastku vlasov odstrihnúť a predať, čím si už dost peňazí usporila.

Jaký vek dožijeme? Richardson na základe viacerých pozorovaní na túto otázku takto odpovedá: Srátajme vek rodičov a ich rodičov (starých rodičov) a deťme ho šiestimi (6). Takto obsiahnuté číslo udá nám vek potomka s takou určitostou, že len veľmi zriedka je rozdiel o 1, najviac o 5 rokov. — Je šťastie, že i táto na porovnaní zakladajúca sa štatistika — kuľhá a tak môžeme potešiť tých čitateľov, ktorí by na základe Richardsonových pozorovaní boli „ukrátení“, že učenec zabudol na tú pravdu, že nikto nemôže vedieť, jaký vek by bol dosiahol jeho predchodca, keby nebol náhodou prechladol alebo keď by si nebol pohubil žalúdok.

KU OBRÁZKU.

Plávajúce ľadové balvány.

Dosavď ešte vždy neznáme sú nám kraje večitého snáhu a ľadu rozprestierajúce sa okolo severnej točnej našej zemegule. Ačpráve už viac bádateľov za pomoci obetivých ľudí podnikli cesty ku severnej točnici, nútení boli uspokojiť sa s výsledkom mnoho menším než si pred seba vzali. V rokoch sedemdesiatych rakúsko-uhorský dôstojník Július Payer podnikol takúto cestu, no severnú točnu nedosiahol, ale jeho námahy preda korunoval ten zdar, že v ľadových končinách objavil novú zem, ktorú na počtu nášho panovníka pomenoval „Zemou Franca Jozefa“. Po Payerovi v rokoch osemdesiatych vybral sa v kraje večného ľadu norvétsky učenec Fritjof Nansen, ktorému po viacerých tam v ťažkostach prežitých rokoch podarilo sa o niekoľko stupňov bližšie pristúpiť ku severnej točnici. Po návrate Nansenom smelú cestu na severnú točnu podnikol tiež norvétsky učenec André, ktorý — jako známo — v balóne chcel sa dostať ponad obrovské vrchy ľadu ku severnej točnici. André, jako sme to boli písali, roku 1897 v mesiaci júli vyletel na svojom balóne, ale od tých čias nepočul o ňom žiadneho chýru. Keď vyletel do povetria, z balóna pustil jedného poštového holuba s karotkou, ktorá doniesla chýr o smelom vetroplavcovi a ač André bol prisľúbil, že s časom na čas bude posielať chýry o sebe, dosavď žiadneho takého holuba nelapili, ktorý by bol o ňom doniesol chýr. Možno že holuby v ukrutnej zime, jaká tam panuje, pomrzly, alebo samého Andréa stihlo na nebezpečnej ceste nešťastie.

V krajoch okolo severnej točnici o lete nemôže byť ani reč. Tam je celá príroda mrtvá. Morá, obtá

čajúce tie ľadové vrchy, ľadovú pevninu cez najdlhšiu dobu roku sú zamrznuté a len na južnejších stranách sa ľady pukajú v júli a auguste, v dobe leta tamojšieho. K rozpusteniu ľadu už niet tam teploty a len silné vetry, ktoré sú tam veľmi časté, odtrhnú vše taký vreh ľadu a zadujú do Tichého mora, tam sa potom po dlhom plávaní rozpustí.

I náš obrázok predstavuje takéto vetrom odtrhnuté balvány ľadu na Tichom oceáne.

K OBVESELENIU.

Pán (k hodinárskemu agentovi): Tie hodiny, čo ste mi predali, sú naničhodné. Desať hodín idú a potom zastanú.

Agent: No, keď vy desať hodín pojdete, zažiada sa vám tiež odpočinúť si.

Základné podozrenie

— Či je pravda, že pán X. má dve žijúce manželky?

— Nuž vo veci je volačo a podozrenie, keď je aj nie úplné, ale zpolovice je na každý pád pravdivé.

Cena potravných článkov.

Budapešť, 25. apríla.

V budapeštianskych tržniciach predávaly sa podrobne nasledovné potravné články za tieto priemerné ceny:

Mäso: *Hovädzina* predok 52, zadok 56, polievková 65, jazyk —, obličky, ľadviny 90, čistené 220 krov za 1 klgr. — *Baranina*: predok 44, zadok 54 krov za 1 klgr. — *Teľčina*: 54, lopatka 70, stehno 70 krov za 1 klgr. — *Bravčovina*: 58, stehno a lopatka 60 krov za 1 klgr. — *Šunka*: pražská 110, surová 70 krov za 1 klgr.

Masť: Sviňská 62 krov, loj 60 krov, slanina ku roztopeniu 56 krov a husacia masť 110 krov za jeden kilogram.

Drúbež: Za jedno kura 60, sliepku 80, kohúta 110 krov. Za jednu tučenú kačku 145, za tučenú hus 550 krov. — *Očistená drúbež*: kura 35, sliepka —, kapúň 120 krov, hus 300 (za jeden klgr. 60 krov), morka za kus 220 krov, a kačka za kus 150 krov.

Vajcia: Ku vareniu väčšie 48 kusov za 1 zl., menšie 18 kusov za 40 krov, ku čaju 10 kusov za 20 krov.

Ryby: Kapor 90, sumec 90, šfuka 70, zubáč 150, jesater 300, okúň 90 krov za 1 klgr.

Rozličnosti: Maslo gazdovské 90, ku čaju 125 krov za 1 klgr. Brindza 24 krov za kilo. — Smotana 28 krov za liter. — Pár holubov 50 krov, divá hus 150, divá kačka 70, jarabica — krov za kus. — Zajac za kus —zl. — krov. — 1 klgr. divéj svine 60 krov, srny — krov. — Maltanské zemiaky nové 7 kr. za klgr.

Múka: Pšeničná múka predávala sa za tieto priemerné ceny:

číslo:	0	1	2	3	4	5
zlat.	15.50	14.90	14.30	13.70	13.00	12.60
číslo:	6	7	7½	8		
zlat.	11.50	10.50	8.10	5.70		

Pšeničné otruby drobné po zl. 4.60, hrubé po 4.50.

Zeleniny: Zemiaky ružiaky zl. 1.70—2.00, žlté

zl. 1.80—2.40, rožky zl. 3.50—5.00, biele zl. ————, za metr. cent. Kapusta (v hlávkach) zl. ———— m. c. Cibula zl. 3.50—6.00 m. c. Zeler 100 kusov zl. 1.00—1.50.

Strova: Hrach nový 30 kr., čistený starý 7—15 krov za klgr. Šošovica: domáca 7—9 za klgr. Riža 10 krov za kilo.

Chlieb: miestny od pekára biely 13—18 krov, čierny 11—14 krov za kilogrammu.

Prosíme pozor dať.

V Uhorsku veľmi je rozšírené v obchode závratníctvo a ziskuchtivosť. Od tej doby čo som s kosou „sv. Antona,“ ktorej chýr rozšíril sa po celej krajine, závratníkom trochu na prsty klepol, všemožnými figlami napodobňujú ju a podvadzajú ľudí, že ich ľahký tovar je kosa „sv. Antona,“ proti tomu osvedčujem sa, že v Uhorsku nadržím ani jednatela ani podomníka. Opravdovú kosu „sv. Antona“ len u mňa možno dostať.

Čtené vidiecke obecnstvo nemôže sa zaobísť bez jedného nástroja, bez kosa. Dobrá kosa je poklad; zlá kosa je taká ostuda, ktorá ani toho nenie hodná, aby sme ju do ruky chytli. Každý to dobre vie, a predsa mnohí slepo veria týmto dotieravým odpredavačom zriedkavými ľáskavými výrazmi vychválených kôs. Toto je tá jediná kosa, ktorá doposiaľ nad všetko očakávanie úplne vyhoveľa žiadostiam kupujúcich.

Kosa „Sv. Antona“

právne zaslúži byť menovaná kosou ľudu, ako ju na mnohých miestach menujú

Toľkých a takých uznání pôvod je ten, že je ona trvácá, neni ani prítvrdá, ani prízička a podivuhodne ľahká.

Kosa je tenká, ale hrdlo má mocné, šikuje sa ona do ruky obyčajného kosca; nemusí sa ku kováčovi poslať, aby jej zohol hrdlo, ponač následkom tohoto obyčaje zmäkne zadná časť kosa.

Veľa gazdov následkom chybného kovania aj tú najlepšiu kosu pokazí. Pri kose „sv. Antona“ nemôže sa to stať, ponač ona už vo vykovanom a vyprobovanom stave dostane sa do ruky kosca.

Po jednom kovaní aj behom viac dní dobre kosí kosa „sv. Antona“ a po jednom ostrení aj na 150 krokov sa dá s ňou dobre kosíť aj tá najtvrdšia brehová tráva.

Za každý kus dobre stojím; nezodpovedajúci zamením.

Ceny kosí „Svätého Antona.“

Cena kusu:	zl. 1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30	kr.
Dĺžka v centimetroch:	70	75	80	85	90	95	100.	

Amerganský kosový kameň (oslička) je veľmi zodpovedajúci tomu cieľu. Cena 25 kr., 10 kusov 2 zl. Striebornó-ocelová babka s kladivkom v skovadle 85 krajciarov. — Ocelové kosáky „sv. Antona“ po kuse 35 kr., 10 kusov 3 zl. — Pri objednaní 5 kôs franko, pri objednaní 10 kusov jedenásty sa pridá.

Jozef Sohr v Somogy-Szille.

Kosa len vtedy je opravdová, jestli na stupni je mój ochranný znak, na tabuli ale toto sa dá čítať: Ocelová kosa „sv. Antona“ Sohra.

Obrázkové cenníky zašlem zdarma. (15)

Budapeštianska bursa s úradným značením cien dňa 27. apríla.

Obilie	Jakosť dla hekt.	Za 100 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze	Tovar	Cenné papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska	75—80	8.50	9.15	Štátny dlh.			Prvá uhor. poisť. spol.	3210	3260
peštianska	75—80	8.50	9.25	Uhorská zlatá renta 4%	119.50	119.75	Pešt. uh. kupec. b.	1396	1400
stolnobebradská	75—79	8.55	9.25	korunová renta 4%	97.25	97.75	Pešt. prvá vlat. sporiteľňa	7970	8000
Raž (žito)	70—72	6.90	7.20	Uhorské regálové úpis 4%	100.35	101.25	Balgó-tarjánska baňa na uhlie	394.00	350.00
Jačmeň na krm.	60—62	5.80	6.30	premióvé úpis	163.25	164.25	Záložné listy.		
na pátku	62—64	6.30	6.50	Uhorská tiasko-segedínska požička 4%	138.50	139.50	Uhorského pozem. úverového ústavu 4%	95.75	96.75
na várku	64—66	6.80	7.20	Uhorská žel. požička 4% v zl.	121.00	122.00	Uhorského úver. záložného ústavu 4%	100.00	101.00
Uvovos	39—41	5.80	6.15	vyvážkové úpis 4%	96.00	97.00	Uh. úver. ústavu s prémieu 4%	121.50	122.50
Kukurica	73	4.45	4.55	Spoločná požička v bež. peniazoch 4%	100.20	100.70	Peniaze.		
—	—	4.15	4.30	Žreby.			Cisársky dukát	5.69	5.74
—	—	11.20	12.00	Spolku „Jó sziv“	3.50	3.80	Dvadsať-frankovník	9.55	9.59
Rejlec	—	30.—	33.—	Uhorského „Červeného kríža“	9.25	9.75	Nemecká ríšska marka	58.95	59.15
Dateľinové semá, luc.	—	—	—	Rakúskeho	20.40	20.90	Striebro	—	—
— červené	—	—	—	Bazilika	8.50	7.00			
— svinská masť peštianska	—	52.50	53.00						
— — vidiecka	—	—	—						

Platný od 1. októbra 1898.

Vozný železničný poriadok.

Platný od 1. októbra 1898.

Budapest—Galantha—Zsolna

Stanice.	triedy	osobný	rýchlo	osobný	osobný
		vlak	vlak	vlak	vlak
		I—III.	I—II.	I—III.	I—III.
Budapest ny. p.	ind.	—	7:35	9:15	10:45
Galantha	»	—	10:33	2:30	3:26
Gány	»	—	—	2:41	3:35
Szered	érk.	—	10:48	2:51	3:43
Sár	ind.	—	—	3:03	—
Szilád-Zéle	»	—	—	3:13	3:58
Lipótvár	érk.	—	11:08	3:20	4:00
Liptóvár	ind.	8:20	11:19	3:38	4:25
Madunicz 33. sz. őrh.	»	8:29	—	*3:45	—
Kosztolány	»	8:37	—	3:53	4:36
Drahóc 36. sz. őrh.	»	8:46	—	*4:00	—
Pöstyén	»	8:59	11:41	4:13	4:52
Poh.-Szerdahely 41. sz. őrh.	»	*9:09	—	*4:23	—
Brunóc	»	9:17	—	4:31	5:06
Csejte-Szt. Kereszt 43. sz. őrh.	»	*9:23	—	*4:36	—
Vág-Ujhely	»	9:36	12:02	4:53	5:21
Bohuszlavicz	»	*9:46	—	5:04	*5:31
Melsicz	»	9:57	*12:16	5:15	5:41
Kosztolna-Zajrecs 54. sz. őrh.	»	10:08	—	5:26	*5:51
Trencsén-Istebnik	»	10:17	—	5:35	5:59
Trencsén szem. p. u.	»	10:25	12:33	5:43	6:05
T-Trencs.-Teplicz	»	10:38	12:42	5:56	6:17
Dubnicz	»	10:53	—	6:29	6:34
Illava	»	11:05	1:01	6:41	6:48
Lédecz	»	11:16	—	6:52	6:59
Bellus	»	11:23	—	6:59	7:05
Alsó-Kocszkócz 77. sz. őrh.	»	*11:30	—	—	*7:14
Puchó-Kocszkócz	»	11:39	1:18	7:13	7:23
Milochó 82. sz. őrh.	»	*11:49	—	—	*7:33
Vág-Resztercze	»	11:59	*1:32	7:34	7:43
Podhrág-Vághéve 88. sz. őrh.	»	*12:07	—	*7:42	*7:51
Pelvás 91. sz. őrh.	»	*12:14	—	*7:49	*7:58
Nagy-Bicske-Predmér	»	12:26	1:49	8:01	8:10
Kottesó 97. sz. őrh.	»	*12:33	—	*8:08	*8:17
Hricsó	»	12:42	—	8:16	8:26
Zsolna (Rajecz-fürdő)	érk.	1:00	2:12	8:35	8:44

Zsolna—Galantha—Budapest.

Stanice.	triedy	osobný	osobný	rýchlo	osobný
		vlak	vlak	vlak	vlak
		I—III.	I—III.	I—II.	I—III.
Zsolna (Rajecz-fürdő)	ind.	8:55	5:35	2:45	3:38
Hricsó	»	9:13	5:53	—	3:57
Kottesó 97. sz. őrh.	»	*9:20	*6:00	—	*4:05
Nagy-Bicske-Predmér	»	9:28	6:08	*3:08	4:14
Pelvás 91. sz. őrh.	»	*9:37	*6:17	—	*4:24
Podhr.-Vághéve 88. sz. őrh.	»	*9:44	*6:24	—	*4:31
Vág-Besztercze	»	9:53	6:35	*3:26	4:41
Milochó 82. sz. őrh.	»	*10:01	—	—	*4:49
Puchó-Kocszkócz	»	10:12	6:54	3:40	5:00
Alsó-Kocszkócz 77. sz. őrh.	»	*10:18	—	—	*5:07
Bellus	»	10:25	7:07	—	5:15
Lédecz	»	10:32	7:14	—	5:22
Illava	»	10:43	7:25	3:57	5:33
Dubnicz	»	10:54	7:36	—	5:44
T-Trencs.-Teplicz	»	11:02	7:44	4:09	5:52
Trencsén szem. p. u.	»	11:21	8:39	4:28	6:18
Trencsén-Istebnik	»	11:27	8:44	—	6:22
Kosztolna-Zajrecs 54. sz. őrh.	»	*11:34	8:52	—	6:32
Melsicz	»	11:44	9:04	*4:37	6:45
Bohuszlavicz	»	*11:53	9:15	—	6:56
Vág-Ujhely	»	12:05	9:34	4:54	7:17
Csejte-Szt-Kereszt 43. sz. őrh.	»	—	*9:43	—	*7:27
Brunóc	»	12:17	9:49	—	7:38
Poh.-Szerdahely 41. sz. őrh.	»	—	9:55	—	7:40
Pöstyén	»	12:33	10:10	5:15	7:55
Drahóc 36. sz. őrh.	»	—	10:20	—	8:06
Kosztolány	»	12:48	10:29	—	8:19
Madunicz 33. sz. őrh.	»	—	10:38	—	8:27
Lipótvár	érk.	1:00	10:46	5:34	8:35
Liptóvár	ind.	1:17	11:10	5:44	—
Szilád-Zéle	»	1:29	11:23	—	—
Sár	»	—	*11:32	—	—
Szered	érk.	1:41	11:39	6:03	—
Cány	»	1:52	11:56	—	—
Galantha	érk.	2:02	12:06	6:22	—
Budapest ny. p. u.	érk.	6:55	5:55	9:20	—

Nagy Surány—Kis-Tapolcsány.

Stanice.	triedy	miesan.	miesan.	osobný
		vlak	vlak	vlak
		I—III.	I—III.	I—III.
Nagy-Surány	ind.	4:40	12:35	4:42
Zsitva-Födemes	»	4:59	12:52	4:54
Mánya	»	5:27	1:13	5:03
Szt-Mihályúr 4. sz. őrh.	»	*5:39	*1:24	*5:16
Vajk	»	5:53	1:36	5:25
Verebély	»	6:24	2:00	5:45
Zsitva-Ujfalu	»	6:41	2:16	5:56
Betekints 8. sz. őrh.	»	*6:54	*2:28	*6:04
Taszár	»	7:10	2:40	6:12
Aranyos-Maróth	»	7:42	3:07	6:25
Kis-Tapolcsány	érk.	7:58	3:20	6:35

Kis-Tapolcsány—Nagy-Surány.

Stanice.	triedy	miesan.	osobný	miesan.
		vlak	vlak	vlak
		I—III.	I—III.	I—III.
Kis-Tapolcsány	érk.	6:25	4:41	6:45
Aranyos-Maróth	»	6:47	4:51	7:11
Taszár	»	7:06	5:02	7:30
Betekints 8. sz. őrh.	»	*7:15	*5:08	*7:40
Zsitva-Ujfalu	»	7:26	5:17	7:53
Verebély	»	7:51	5:36	8:23
Vajk	»	8:04	5:46	8:40
Szt-Mihályúr 4. sz. őrh.	»	*8:15	*5:54	*8:52
Mánya	»	8:29	6:02	9:11
Zsitva-Födemes	»	8:47	6:16	9:35
Nagy-Surány	»	9:02	6:27	9:52

Pelsőcz—Murány.

Stanice.	triedy	miesan.	miesan.
		vlak	vlak
		II—III.	II—III.
Pelsőcz	ind.	7:00	3:00
Horka-Özörény 1. sz. őrh.	»	*7:16	*3:16
Licze-Gicze	»	7:38	3:38
Jolsva-Taplocza 6. sz. őrh.	»	*7:51	*3:51
Jolsva	»	8:21	4:16
Hisnyóvíz	»	8:51	4:41
Vizesért 11. sz. őrh.	»	*9:04	*4:54
Nagy-Röcze	»	9:27	5:17
Hosszurét 14. sz. őrh.	»	*9:44	*5:34
Murány	érk.	9:55	5:45

Murány—Pelsőcz.

Stanice.	triedy	miesan.	miesan.
		vlak	vlak
		I—III.	I—III.
Murány	ind.	3:00	11:20
Hosszurét 14. sz. őrh.	»	*3:10	*11:30
Nagy-Röcze	»	3:26	11:50
Vizesért 11. sz. őrh.	»	*3:32	*12:02
Hisnyóvíz	»	3:44	12:31
Jolsva	»	4:08	1:01
Jolsva-Taplocza 6. sz. őrh.	»	*4:17	*1:10
Licze-Gicze	»	4:30	1:23
Horka-Özörény 1. sz. őrh.	»	*4:50	*1:43
Pelsőcz	érk.	5:02	1:55

* Podmienenčne vlak zastane. Hrubé čísla značia nočné hodiny.

Tlačou cis. a král. dvornej knižničiarne Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.